

Darija Alujević, Arhiv za likovne umjetnosti HAZU,
Zagreb

Slike iz Zbirke Roberta Deutscha Maceljskog u fundusu Strossmayerove galerije – od „pohrane“ tijekom, do muzealizacije nakon Drugog svjetskog rata

Zagrepčanin Robert Deutsch Maceljski, potomak ugledne židovske obitelji, posjedovao je veliku umjetničku zbirku vrlo širokog umjetničkog raspona, od starih majstora, primjenjene umjetnosti do suvremenih autora. Proglašenjem Nezavisne države Hrvatske 1941. i *Zakona o zabrani otudivanja i izvažanja ... spomenika na području NDH*, a potom i upozorenjem Konzervatorskog ureda o nužnosti prijave zbirki, zbirke se popisuju i procjenjuju. Popisivanje u stanu Deutsch Maceljskog započelo je već u svibnju 1941., a zbirka je preuzeta u rujnu 1942. i najvećim dijelom pohranjena u Muzeju za umjetnost i obrt. R. Deutsch Maceljski sa suprugom je deportiran 1943. u Auschwitz, a sigurnosna pohrana u muzeju u ovom slučaju značila je trajno otuđenje.

Nakon rata, umjetninama uskladištenim u Muzeju za umjetnost i obrt upravlja Komisija za sakupljanje i čuvanje kulturno-historijskih spomenika. Teško je rekonstruirati sudbinu svih predmeta oduzetih Robertu Deutschu Maceljskom no sačuvani su dokumenti o ulasku dijela umjetnina iz njegove zbirke u Strossmayerovu galeriju 1947. godine. Uкупno 26 slika iz zbirke R. Deutsch Maceljskog do danas su dio fundusa Strossmayerove galerije. Ulaskom u fundus umjetnine su postale zaštićeno kulturno dobro te su uslijed toga jedinoj Robertovoj nasljednici, kćerki Vanji Bird koja je uspjela emigrirati i preživjeti rat, negativno riješeni sudski procesi za povrat naslijedenih umjetnina, sada u vlasništvu hrvatskih muzeja i galerija.

Izvor:

Arhiv HAZU, pismohrana; Arhiv Strossmayerove galerije starih majstora; Hrvatski državni arhiv; Ministarstvo kulture Republike Hrvatske - Dokumentacijska grada Konzervatorskog ureda

Dio zbirke u stanu Roberta Deutscha Maceljskog (foto: Ministarstvo kulture RH, IZKB - F inv. br. I708)
Part of the collection in Robert Deutsch Maceljski's apartment (photo: Ministry of Culture of the Republic of Croatia, IZKB - F inv. no. I708)

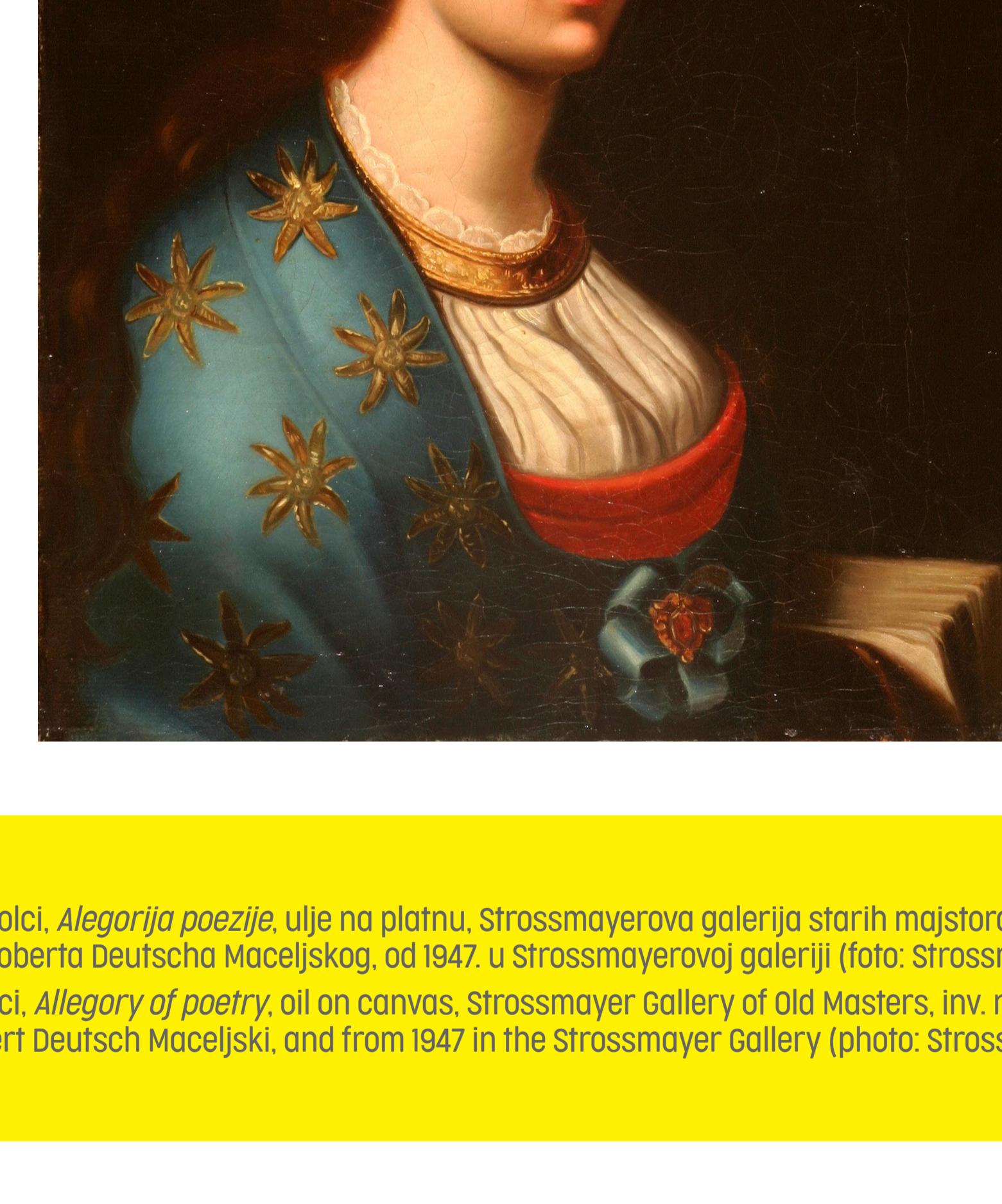
Način. Antonie Palamedesz., *Zabava u interijeru*, ulje na dasći, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, inv. br. SG-415, nekada u zbirci Roberta Deutscha Maceljskog, od 1947. u Strossmayerovoj galeriji (foto: Strossmayerova galerija)

Manner of Antonie Palamedesz., *Entertainment in an interior*, oil on panel, Strossmayer Gallery of Old Masters, Inv. no. SG-415, once in the Collection of Robert Deutsch Maceljski, and from 1947 in the Strossmayer Gallery (photo: Strossmayer Gallery)

Oznaka „RD“ kojom su označavane slike Roberta Deutscha, po jednoj slike *Zabava u interijeru* (foto: Strossmayerova galerija)

Mark „RD“ used for Robert Deutsch's paintings, back of the painting *Entertainment in an interior* (photo: Strossmayer Gallery)

Prema: Carlo Dolci, *Alegorija poezije*, ulje na platnu, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, inv. br. SG-375, nekada u zbirci Roberta Deutscha Maceljskog, od 1947. u Strossmayerovoj galeriji (foto: Strossmayerova galerija)

After: Carlo Dolci, *Allegory of poetry*, oil on canvas, Strossmayer Gallery of Old Masters, Inv. no. SG-375, once in the Collection of Robert Deutsch Maceljski, and from 1947 in the Strossmayer Gallery (photo: Strossmayer Gallery)

Pečat Konzervatorskog zavoda NDH s po jednoj slike *Bogorodica s Djetetom i svecima nepoznatog autora*, ulje na dasći, Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, inv. br. SG-400, nekada u zbirci Roberta Deutscha Maceljskog (foto: Strossmayerova galerija)

Seal of the Conservation Office of the Independent State of Croatia from the back of the painting *Madonna with Child and Saints* by an unknown artist, oil on panel, Strossmayer Gallery of Old Masters, Inv. no. SG-400, once in the Collection of Robert Deutsch Maceljski (photo: Strossmayer Gallery)

Sources:

Archive of the Croatian Academy of Sciences and Arts, record office; Archive of the Strossmayer Gallery of Old Masters; The Croatian State Archives; The Ministry of Culture of the Republic of Croatia - Conservation Office database